

הפרק השלישי פותח בנזקי אדם בשני חלקים. אדם שהלך ברשות הרבים, ונתקל בכד של חברו: א. אם שבר את הכד- ההולך פטור. ב. ואם הכד הזיק להולך- בעל הכד חייב בנזק.

בשני התלמודים הבבלי והירושלמי, התייחסו לדין המשנה בתמיהה אך כל אחד בדרכו. ננסה בעיוננו להגדיר את ההבדל ואולי לעמוד בע"ה על יסוד השורש המבדיל ביניהם וגם למזגם.

הבבלי תמה מדוע ההולך פטור, וכך לשון הגמרא (שם כז):

ובא אחר ונתקל בה ושברה - פטור. אמאי פטור? איבעי ליה לעיוני ומיזל!

מדוע ההולך הנתקל פטור מלשלם? הרי היה עליו להתבונן בדרך שלא יזיק בדרך הילוכו!

גם בירושלמי ישנה תמיהה מדוע ההולך פטור, אך באופן שונה (שם פ"ג ה"א):

ואין דרך אדם להניחן ברשות הרבים!

מדוע הנתקל פטור מלשלם? הרי דרך בני אדם להניח ברשות הרבים!

התלמוד הבבלי מביא כל אחד שלושה תירוצים לשאלה מדוע ההולך פטור? וכך מובא (שם):

א. אמרי דבי רב משמיה דרב: בממלא רה"ר כולה חביות.

ב. שמואל אמר: באפילה שנו.

ג. רבי יוחנן אמר: בקרן זוית.

הגמרא מוסיפה תירוץ רביעי, אך מקורו בארץ ישראל (שם):

ד. אמר ליה ר' אבא לרב אשי, הכי אמרי במערבא משמיה דר' עולא: לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים.

כלומר, בא"י שנו שאין דרכן של בני אדם להתבונן ברשות הרבים, ולכן הנתקל פטור. עולה מהאמור, ששאלת הבבלי לא כ"כ מסתדרת עם סברת א". שהרי שאלת הגמרא: הרי היה לנתקל לעיין בדרכים! והתירוץ: אין דרך האדם להתבונן בדרכים!

בספר מראה פנים על הירושלמי (ד"ה המניח) מבאר שהתירוץ שמובא בא"י עונה על שאלת הירושלמי: הרי דרך האנשים להניח ברשות הרבים! תירוץ: שאולי דרך האנשים להניח ברה"ר, אך אין ההולכים מעיינים בדרך, ולכן פטורים.

ובדומה גם בירושלמי מובאים שיטות רב ושמואל (שמואל מסכים עם רב), ומוסיפה הגמרא תירוץ נוסף של רבי אליעזר שמגיע בהתאמה לשאלת הירושלמי (שם):

אין דרך אדם להיות מניחן ברשות הרבים.

כלומר, שאלת הירושלמי האם אין אדם מניח את כדיו ברשות הרבים, ולכן יהיה פטור אם הזיק או שיקבל פיצוי אם הזיקו? והתירוץ, שאין דרך בני אדם להניח ברשות הרבים. אך לא מוזכר שצריך האדם להתבונן בדרכים בשונה מהבבלי.

ונראה לענ"ד שההבדל בין הבבלי לירושלמי, בחקירה **מהי רשות הרבים? האם רשות הרבים היא של כולם או שרשות הרבים לא שייכת לאף פרט?**

כלומר, האם היא יותר 'רשות' לא של היחיד? או שהיא רשות השייכת לרבים?

הבבלי סובר שרשות הרבים היא איננה רשות היחיד, שאין כל **פרט ופרט** יכול לעשות מה שהוא רוצה ברשות הרבים. בעל הכד לא יכול לשים את כדיו ברשות הרבים, ויותר מזה הנתקל חייב לעיין בדרך! ולכן צריך לשלם, שהרי היית צריך להתבונן בדרכים!

הירושלמי לעומת זאת סובר, שרשות הרבים שייכת לכולם, ולכן יש אפשרות שיניחו בה כדים, ולכן ההולך צריך לשים לב. **משום שיש כוח לרבים להנהיג שמניחים שם כדים!** אלא אם כן נאמר כמו שמתרץ רבי אליעזר, שאין הרבים מניחים שם כדים. אך הרבים הם שמגדירים מה מניחים ברשות הרבים ששייכת לציבור.

ונראה **למזג** בין התלמודים דרך תמיהתם בהוה אמינא: הבבלי מדריך כל פרט ופרט בתמיהתו, שהרי אתה כפרט תעיין ותתבונן בדרכך! והירושלמי מדריך דרך הסתכלות כללית יותר, מנהג הרבים הוא הקובע ביחס לרשות משותפת. **מצד אחד האדם יזהר בדרכו (מצד הנזק), והכלל ינהג כמנהגו (מצד ההנהגה).** כך גם לא יהיו נזקים בין האדם לחברו, וכך גם **התינה שותפות מלאה "גוי אחד בארץ"**.